

Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata

2015.

Türr István Képző és Kutató Intézet
Cím: 1054 Budapest, Széchenyi u. 14.
Telefon: 06-1-882-3454
email: ugyfelszolgalat@tkki.hu
web: www.tkki.hu
Felnőttképzési nyilvántartási szám: 01-0790-04
Intézményi akkreditációs lajstromszám: AL 0008

MAGARY
PROGRAM

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Célok.....	5
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	5
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	5
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	6
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	11
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	13
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	13
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	14
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	15
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	16
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	17
1. A HEP IT részletei.....	17
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	17
A beavatkozások megvalósítói.....	17
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	17
3. Megvalósítás.....	19
A megvalósítás előkészítése.....	19
A megvalósítás folyamata.....	19
Monitoring és visszacsatolás.....	20
Nyilvánosság.....	20
Érvényesülés, módosítás.....	21
4. Elfogadás módja és dátuma.....	22

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatait, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Bármely irányból közeledünk a városhoz, megkapó látvány a lankás domboldalakra leköszülő utcák, terek képe. Szekszárd ma 36 ezer lakosával és otthonosságával a korszerű kisváros kényelmét nyújtja. Tolna megye székhelye a Dunántúli-dombság és az Alföld találkozásánál fekszik. A Szekszárdi-dombság és a Sárköz határolta település a Remete-patak (Séd-patak) völgyében indult növekedésnek. A várost ma északról a Sió-csatorna határolja. Szekszárdot a Budapest-Pécs közötti 6-os számú főúton, valamint az M6-os autópályán és M9-es autópályán, Baja felől az 56-os számú közúton lehet megközelíteni. A város mellett elhaladó 6-os útról a 63-as számú székesfehérvári és a 65-ös számú siófoki útvonalak is elérhetők. Vonattal a Budapest-Baja vasútvonal vezet a megyeszékhelyre. A fővárostól való távolsága 144 km. A közeli Dunát átlépő Alföld a Sárköz és a kedvelt kirándulóhelyként ismert Gemenc vidékén kötődik a lankás Mezőföldhöz és a Dunántúli-dombsághoz. Szekszárd méltán híres borkultúrája a természet kínálta lehetőségekkel élők bölcsességét és hozzáértését dicséri. Amit felkínált a természet, gyakran elvették háborúk és kudarok, mégis él és fejlődik a város.

Szekszárd nevének eredete sokakat foglalkoztatott, a vita talán még ma sem zárult le.

Hosszú ideig tartotta magát a Turóczy krónikára való hivatkozás, amely szerint a név I. Béla királyra utal, aki barna (szög) bőré és kopasz (szár) volt. Kedves magyarázat például az, hogy a város neve hegyek, folyók szegletébe zárt helyre utal. 1015-ben, régi írásmód szerint ugyan, de már Szekszárd néven szerepelt Szent Istvánnak a pécsváradi apátságot alapító levelében, erről az időszakról azonban keveset tudunk. Története ezért inkább az I. Béla király által 1061-ben alapított Bencés apátsághoz kötődik. Szekszárd az 1063-ban elhalt Béla temetkezési helye. Apátsága hiteles helyként működött. Az évszázadok során több uralkodó, köztük az apátságot alapító király fia, Szent László is megfordult ezen a helyen, aki Szekszárd védőszentje. A tatárjárás nagy pusztításai után ismét virágzásnak induló apátság lassan kiemelte Szekszárdot a környező települések sorából. Megerősített várát Vitéz János szekszárdi apátnak a Mátyás király elleni összeesküvése miatt kellett lerombolni. 1485 körül mezőváros rangot nyert, öt híres vásárt tartott évente, ahova messze földről- Pozsonytól Szabadkájig- jöttek a jószágkereskedők.

Szekszárdot már több mint kétszáz éve mezővárosként tartották számon, amikor motívumokkal ékesített pecsétnyomót csináltatott magának. Erre a helyhatósági okmányok hitelesítéséhez volt szükség. Az első változat rajza címertanilag nem tekinthető teljes értékűnek, hiszen csak pajzsforma nélküli, köriratos pecsétnyomóhoz készült. Központi motívuma helyi építészeti emlékre utal. A török kiűzése után Mérey Mihály (apát 1693 - 1719-ig) kezdte el a bencések sok vihart megért apátsági templomának helyreállítását. Ekkor épült a pecsétnyomóra került torony is. A templom 1794-ben leégett, emléke csak a régi pecsétlenyomatokban maradt fenn, és a város szimbóluma lett. Kiseb módosítások után - pl. a torony mellett először nem voltak díszek, egy időben a szőlőművelésre utaló karcot is ábrázolták, majd elhagyták, stb. - alakult ki a közismert változat; két oldalt szőlőtőkével és búzaszálakkal, a harang fölött pedig szőlőfürttel díszített torony. Mivel pecsétnyomóként használták, színekre nem volt szükség. Körirata: SIGILLUM OPPIDI SZEKARDIENSIS - Szekszárd mezőváros pecsétje.

Az így díszített pecsétnyomó volt érvényes jó száz évvel később is, amikor először kapott magyar nyelvű köriratot. Ez a változat 1846-ban készült egy olyan kiegészítéssel, amely Máriát ábrázolja a kisdéddel. Az új motívum a belvárosi r. k. templomban látható egyik festmény részlete. A képen az apátságot alapító I. Béla király fia, Szent László - mint a város védőszentje - Mária oltalmába ajánlja a várost. Színes címerként is több helyen használták, pl. az 1846-ban alakult Szekszárdi Takarékpénztár emblémájában. Felkerült a Garay téren 1893-ban emelt "Szekszárd Szálló" homlokzatára is, ahol néhány év óta újra látható. A domborművet Fusz György iparművész készítette.

Időközben Szekszárd nagyközség, majd rendezett tanácsú város lett. A képviselő-testület egy év múlva engedélyt kapott arra, hogy a címertanilag idegen motívumokat elhagyva, ismét a korábbi változatot használja. Leírásához pajzsformát is adtak, és megerősítették a már fél évszázada használatos színeket. A pajzsmező alapszíne kék, a négy sor termésköböl épült vörös színű várfalon egy nyílt harangtorony emelkedik, amelynek osztott részeiben felül szőlőfürt, alul harang lóg. Címertanilag jobbról (ami szemből nézve fordítva van, mert mindig a karon lévő pajzshoz kell viszonyítani) kétfürtű szőlőtőke, balról pedig három búzakalász egészíti ki. Új díszítő elem a pajzson elhelyezett arany korona.

Ez a címer 1949-ig volt érvényben, egy akkor megjelent rendelet tiltotta a vármegyék és a települések saját címer és zászló használatát. Az 1970-es években kezdtek ismét felelevenedni a hagyományok. Szekszárd Város Tanácsa az 1974-ben alkotott szabályrendeletével visszanyúl a legrégebbi pecsétmotívumhoz. Sinka Mátyás terve alapján elhagyta a pajzsot díszítő koronát, és a címernek egy kevésbé archaikus, stilizált változatát fogadta el. Városunk képviselő-testülete 1991. július 11-én az 1906-1949 között használt változat mellett döntött. Majdnem három évszázados címerünk leírásában megerősítette az 1906-ban elfogadott formát és díszeket, a pajzsot ismét koronával ékesítve. A címer Schubert Péter grafikusművész munkája, ez díszíti majd a város zászlaját is.

1526-tól sokat szenvedett a település az átvonuló török seregek pusztításai miatt, a kolostor is elpusztult. A város és az apátság újjáépítését Mérey Mihály apát kezdte el, 1716-ban már 60 jobbágy és 6 zsellér család lakta Szekszárdot. Közben Rákóczi szabadságharca emelte történelmi emlékhelyé a várost, itt fogták el 1710-ben a kuruc brigadéros Béri Balogh Ádámot. A 18. század a németországi betelepítések, a céhek alakulásának, a városi címerhasználat bevezetésének, majd az apátság megszűnésének és a megyeszékhellyé válásának a százada. Már több mint hatezer fő a lélekszám, amikor 1794-ben a település nagy része tűzvészben pusztult el. A kétszáz évvel ezelőtti Szekszárd estéi- 1903 óta írják hivatalosan Szekszárdnak- az Arany Szőlő és a Fekete Elefánt fogadóban voltak hangosak, különösen ha alsó- és felsőutcai legények akasztogattak össze.

A Sió-Sárvíz és a Duna 1850-es években történt szabályozásai a mai Sétakert felé kihúzódó folyók miatt becsben tartott domboldalakon mindig nagyobb területen folyt szőlőművelés, mint szántóföldi növénytermelés a sík részeken.

A 19. század különösen jelentős volt Szekszárd életében. Kórházat alapított, templomai épültek, középületei - megyeháza, városháza, takarékpénztár stb. - emelkedtek, a század végén múzeumot és gimnáziumot alapított. Kulturális életében jelentős esemény Liszt Ferenc négy alkalommal tett látogatása, városi kaszinó és dalárda alakítása, számos egyesület létrehozása. 1898-ban a város szobrot állított jeles szülöttének, a nagytomdó Háy Jánost megéneklő Garay Jánosnak (1812-1853). A Bezerédjeknek köszönhetően a megyeszékhely egyik központja lett a hazai selyemtenyésztésnek, ekkor 14 ezer lakosával a vármegye legnépesebb települése.

Egy évszázada (1905) rendezett tanácsú városi rangot kapott. Ipara, gazdasága alig volt, egyedül nagyhírű szőlőkultúrája tette híressé. A vasút és a közutak építése idején hátrányos helyzetbe került város fejlődése hosszabb időre megállt, de ezzel együtt Szekszárd megmaradt a megye közigazgatása és szellemi-kulturális élete központjának. Múzeumában és Levéltárában értékes történetkutató munka kezdődött és folyik napjainkban is.

Lakosságának gyors ütemű növekedése az 1960-as években indult meg, mely gyarapodással való versenyfutásra egyaránt jellemző, hogy maradandó értékek születtek és jelentős ellátási feszültségek keletkeztek. Mindezek ellenére Babits Mihály (1883-1941) szülővárosa a megyeszékhelyi pozíciójában - 1994 óta megyei jogú városi rangban - megerősödve gazdasági, kereskedelmi és kulturális központtá fejlődött.

A bencés templom feltárt romja Szekszárd legjelentősebb középkori műemléke. A romkeret övező megyeháza klasszicista stílusban épült 1828-1833 között, Pollack Mihály tervei szerint. Ma a Tolna Megyei Levéltárnak ad otthont. László király, a város védőszentje tiszteletére emelték a Béla téri, késő barokk katolikus plébániatemplomot a nagy tűzvész után, 1805-ben. A város első színházának 1893-tól adott helyet a klasszicista volt Nagyvendéglő. Az épületben - csakúgy, mint az ugyanakkor épült Lechner Ödön-féle szecessziós Szegzárd Szállóban - ma biztosító társaság működik. A neológ zsidó közösség temploma is - ma a Művészetek Háza - fontos műemlék, épült 1897-ben. A századfordulón tervezte Schickedanz és Herzog a neoreneszánsz megyei múzeumot. Alapítója, Wossinsky Mór emlékét mellszobor őrzi. Augusz Antal báró kastélyát a ház világhírű vendége, Liszt Ferenc személye teszi nevezetessé. Az épületgyűttes zeneiskolaként működik. Babits Mihály szülőháza múzeum, udvarán áll a város egyik kiemelkedő jelenkori szobrászati alkotása, Farkas Pál Babits-szobra. Nem kevésbé jelentős Varga Imre Prométheusz-szoborcsoportja a városközpont parkjában. A második világháború utáni modern építészet példájaként Jurcsik Károly volt pártszékházát és Tillay Ernő művelődési házát érdemes említeni. Néhány öreg présház ma is áll a népi építészet emlékeként.

Szekszárd népessége az elmúlt kétszáz év alatt hatszorosára nőtt, ugyanakkor a nemzetiségek aránya - részben asszimilációs folyamatok miatt - majdnem elenyészett. Vallásfelekezeti összetétele lényegében nem változott, a város többségében katolikus lakossága mellett számottevő a reformátusok aránya. Ezen kívül az evangélikusoknak és a metodistáknak van saját templomuk, a Jehova Tanúi pedig imaházat építettek.

Az öcsényi repülőtér közelsége a belföldi légi forgalom felélesztésének lehetőségét kínálja. A háztartások ivóvíz ellátása megoldott. A csatornahálózat a csapadékat és a szennyvizet különválasztva vezeti el. A hulladékkezelés új megoldást kíván a környezetvédelmi szempontok figyelembevételével. Szekszárd energiaigényét a villamosenergia-hálózat, a földgáz és a távhőszolgáltatás fedezi. A telefonhálózat a digitális központ felszerelésével megfelel a kor igényeinek. A kábeltelevíziós rendszer mind több háztartásba viszi el a Tolnatáv Televízió híreit, és más, helyi kereskedelmi csatornák műsorait. A minden háztartásba eljutó Szekszárdi Vasárnap c. hetilapon kívül két kereskedelmi rádióadó is szolgáltat híreket.

A megyeszékhelyen található a Megyei Kórház és Rendelőintézete és az Országos Mentőszolgálat megyei állomása. Az egészségügyi alapellátásról 14 háziorvos és 8 házi gyermekorvos gondoskodik. A szociális ellátásban tevékeny szerepet vállal a Szociális és Családsegítő Központ. Szekszárd 8 általános iskolával, 9 középiskolával és 2 felsőoktatási intézménnyel rendelkezik. A középfokú iskolákba az egész megyéből várják a tanulókat. Öt középiskolának saját kollégiuma van. Több mint száz éve áll a Garay János Gimnázium, a megye első főgimnáziuma. A korábbi Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola a Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karaként működik tovább. A közművelődést olyan jelentős közintézmények szolgálják, mint a Babits Mihály Kulturális Központ, az Illyés Gyula Megyei Könyvtár, a Wossinsky Mór Megyei Múzeum és a Tolna Megyei Levéltár. A Művészetek Háza kamarajellegű koncerteknek és kiállításoknak ad otthont. Nemzetközi sikereket ért el több művészcsoport, köztük a Bartina Néptáncgyűttes, a Szekszárdi Big Band, a kamarazenekar és a Szekszárdi Madrigálkórus. Nyaranta megnyitja kapuit a szobrászok nemzetközi Forma Symposium művésztelepe. A német nemzetiségi kultúrát a Deutsche Bühne Ungarn - az ország egyetlen német színháza - és más művészeti csoportok ápolják. A nagy számban alakult egyesületek és alapítványok fontos szerepet töltenek be a város társadalmi, kulturális és sportéletében.

Szekszárd hagyományosan mezőváros. A környező mezőgazdasági kultúra, főként a szőlőművelés a vidék természetes növénytakaróját kiszorította, ma Szekszárd és környéke történelmi borvidékként ismert és elismert. 1960 után az élelmiszeripari profil mellett új ágazatok (műbőripar, gépgyártás, műszeripar) jelentek meg. Napjainkban a kereskedelem és vendéglátás fejlődik látványosan. A kisipari hagyományokat sok kis- és középvállalkozás viszi tovább. A nagyvállalkozások mögött többnyire külföldi tőke áll.

Szekszárd testvér- és partnervárosi kapcsolataiban Bietigheim-Bissingen (német), Bezons (francia), Tornio (finn), Becse (Szerbia), Lugos és Facsád (román), Ravenna (olasz), Waregem (belga), városoknak van szerepe, eltérő súllyal és lehetőségekkel. Az Alisca Bornapok gazdasági szempontból is fontos idegenforgalmi események. Sok látogatót vonzó kulturális seregszemle, a Pünkösdi Fesztivál, Szekszárdi Néptáncfesztivál, Szent László Napok, Duna Menti Folklorfesztivál, Szüreti Napok, Márton-napi Vigadalom. A Sió Kupa, Gemenc Kupa megrendezésével Szekszárdot a nemzetközi sportéletben is számon tartják.

Az örökségükkel felelősen gazdálkodó szekszárdiak őrzik és gyarapítják értékeiket. Garay János és Babits Mihály, Mészöly Miklós és Baka István szülővárosa méltán lett a dél-dunántúli régió belüli térség oktatási- és kulturális központja, a népművészetéről híres Sárközt is felölve.

A 2003. július 4-én átadott dunai Szent László híd és az M9-es elkészült új szakasza új fejezetet nyitott Szekszárd életében.

Fejlesztési tervek vannak az idegenforgalom fellendítésére és a már megvalósult Duna-Dráva Nemzeti Park után a Szekszárdi-dombvidék Tájvédelmi Körzet létrehozására.

(forrás: www.szekszard.hu)

Szekszárd Megyei Jogú Város lakónépessége 2007-ben 34.004 fő, ez a szám 34.504 főre emelkedett hat év alatt. A férfi-nő arány 53-47 %. A 2001-es esztendőben 4.764 fő volt 65 év feletti, az öregedési index 83,7% volt. 2012-re a 65 év feletti lakosság száma 5.432 főre emelkedett, az öregedési index 123,9 % volt. Ugyanezen időszak első évében a 0-14 éves korú lakosság száma 6.589 fő volt, mely 2012-re 4.385 főre csökkent. 2008-ban 738 fő vándorolt településünkre és 901-en költöztek el Szekszárról. 2011-ben 661-en érkeztek letelepedési céllal Szekszárdra és 815-en költöztek el, mely adatok egyenlege -154, vagyis a belföldi vándorlásokból adódó népességszűkülés településünkön csökkenő tendenciát mutat. Az elveszületések száma 350 volt 2008-ban és 307 2012-ben, a halálozások száma 352 volt a vizsgált időszak első évében és 360 az utolsó rendelkezésünkre álló adatot mutató esztendőben, 2011-

ben. A természetes szaporodás tehát két fős fogyatkozást mutat 2008-ban és 51 fős csökkenést 2011-ben, mely megfelel az országos illetve kistérségi trendnek, csakúgy, mint a születések vizsgált időszakon belüli 12%-os csökkenése illetve a halálozások 2 %-os növekedése.

Fenti trendek a Program elkészítését követő időszakban folytatódtak, a felülvizsgálat idején is érvényesek.

A városban 16.221 gépjármű található, mely 11.698 adózó tulajdonában áll. 22.263 építmény található Szekszárd területén, melyeket 13.773 adózó birtokol. 1.639 telektulajdonos tulajdonában áll a nyilvántartott 2.098 telek. Iparüzési adót 3.500 fő fizet.

Értékeink, küldetésünk

Jelen dokumentum célja az esélyegyenlőségnek, mint társadalmi értéknek a város mindennapi életében való minél tudatosabbá tétele. Önkormányzatunk mindig is hangsúlyt helyezett a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésére, ennek egy újabb megvalósulási szintjét jelenti jelen program összeállítása illetve partnereinkkel karöltve történő megvalósítása. Munkánk során értékünk tekintünk a szociális terület által napjainkban annak tekintett minőségekre.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel, aktuális fenntartókkal (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

I. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebtv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira, valamint az alábbi dokumentumokra:

Az EU 2020 stratégia²

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedéstervezet. Célja nem csupán a válság leküzdése, a stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség

szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell két területen is megjelenik. Az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Nemzeti Reform Program³

Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszközték tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek.⁴ A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzete javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia⁵

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszer 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózáspolitikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózási szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre.

„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia⁶

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Roma Integráció Évtizede Program⁷

Az Országgyűlés 2007. június 25-én fogadta el a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozatot, amely a Kormány feladatául tűzi, hogy a Stratégiai Terv végrehajtására készítsen rövidtávú, kétéves időszakokra szóló intézkedési terveket. A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről a 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az esélyegyenlőségi célcsoportokra vonatkozó helyi szabályozás nem született, a területet érintőlegesen befolyásolja a Szekszárdi Önkormányzat 10/2012.(III.6.) ö.r. rendelete a személyes gondoskodást nyújtó ellátások térítési díjairól, 35/2001.(XII.21.) számú rendelete a gyermekvédelmi ellátások helyi szabályozásáról, 8/2009.(III.30.) ö.r. számú rendelete a szociális ellátások helyi szabályozásáról valamint a 3/1994.(II.1.) KT. számú rendelet a lakások és helyiségek bérletéről, elidegenítésének szabályairól.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- Költségvetési koncepció – az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24. § értelmében A jegyző, által elkészített, a következő évre vonatkozó költségvetési koncepciót a polgármester november 30-áig - a helyi önkormányzati képviselő-testület tagjai általános választásának évében legkésőbb december 15-éig - benyújtja a képviselő-testületnek, melyet a testület rendelet formájában hagy jóvá.
- Gazdasági program - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
- Szolgáltatástervezési koncepció – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.
- Köznevelés-fejlesztési terv⁸ – A helyi önkormányzati feladat-ellátási rendszerben minden községi, városi, fővárosi kerületi önkormányzatnak feladata, kötelezettsége volt, hogy gondoskodjék a településen élők részére arról, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai nevelés és oktatás a rendelkezésükre álljon anélkül, hogy annak igénybevétele a szülők, illetve gyermekeik részére aránytalan teherrel járna. A köznevelésről szóló törvény alapján az állam gondoskodási kötelezettsége – az óvodai nevelés kivételével – megfogalmazódik. Már nem a kormányhivatalok készítik el a feladat-ellátási intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési tervet, hanem az oktatásért felelős miniszter. Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A települési önkormányzat kötelezettsége, hogy beszeresse a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményét. Az oktatási hivatal s feladata az is, hogy a köznevelés-fejlesztési terv elkészítésékor a nemzetiséget érintő kérdésekben beszeresse az érintett települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértését (Mnk. 24. §)

- Településfejlesztési stratégia – A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény 24. §-a értelmében a fővárosi közgyűlés a fővárosi egységes településpolitikájának biztosítása érdekében – a Kormány, valamint a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével – a megalakulását követő egy éven belül minősített többséggel dönt a fővárosnak legalább az adott ciklusra szóló településfejlesztési stratégiájáról.
- Településrendezési terv – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat – a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatokat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el.
- Településszerkezeti terv - Az 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tíz évenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy az új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A tíz évenkénti szükséges felülvizsgálat során gondoskodni kell az időközben történt módosítások egységes tervbe foglalásáról.
- Településfejlesztési koncepció - az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. A törvény 7. §-a értelmében a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közsféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Möt. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata a Szekszárd-Szedres-Medina Óvodafenntartó Társulás keretében közoktatási feladatokat lát el, valamint gyermekjóléti alapelátást biztosít. A Szekszárd és Környéke Szociális Alapszolgáltatási és Szakosított Ellátási Társulás keretében idős emberek részére nyújtanak bentlakásos illetve a még otthonukban élők számára is igénybe vehető szolgáltatásokat. A Szekszárd és Környéke Alapszolgáltatási és Szakosított Ellátási Társulás gyermekjóléti szolgáltatást, családsegítést, hajléktalanok számára szervezett szolgáltatásokat, pszichiátriai betegek közösségi ellátását nyújt, valamint ezen társulás keretein belül működik a Családok Átmeneti Otthona is.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. E mellett célszerű és szükséges támaszkodni egyéb adatforrásokra: releváns (helyi, térségi, országos) kutatások adataira, az önkormányzat által gyűjtött adatokra, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra. Mindezek alapján választható fel a település átfogó helyzetképe esélyegyenlőségi szempontból, illetve az is láthatóvá válik, hogy mely területeken szükséges további adatok gyűjtése.

Munkánk során elsősorban a TEIR adatbázisban található adatokra támaszkodtunk. Az Előbbi adatforrásból ki nem nyerhető, jellemezően a 2012. évre vonatkozó adatokat az intézményektől, illetve a tevékenység végzésére, ellátás nyújtására hivatott szervtől kértük meg.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek között a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelt nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza (Ld. pl. A tartós szegénység csökkentésének lehetőségei Magyarországon, Budapest Intézet, 2012., www.budapestinstitute.eu/uploads/BI_tartos_szegenyseg_okok_1.1.pdf). A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fed teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kiméretlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

E terület vonatkozásában a következőkben tekintünk át azokat az alapvető jogszabályi rendelkezéseket, amelyek a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítását szolgálhatják.

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (továbbiakban: Szt.) A törvény meghatározza a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását, a szociális ellátás finanszírozásának elveit és intézményrendszerét, a szociális ellátást nyújtó szervezet és a jogosult közötti jogviszony főbb elemeit, továbbá a

fenntartónak a szolgáltatóval, illetve intézménnyel kapcsolatos feladat- és jogkörét, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységet végző személy adatainak működési nyilvántartására vonatkozó szabályokat.

- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) A törvény meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ft.) A törvény célja a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az állás keresők támogatásának biztosítása
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. tv. A törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogainak széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt nyilvántartott felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelme érdekében.

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell az Ebktv. által rögzített, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely ezen személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A városban 16.889 gépjármű található, mely 11.874 adózó tulajdonában áll. 22.655 építmény található Szekszárd területén, melyeket 14.138 adózó birtokol. 1338 telektulajdonos tulajdonában áll a nyilvántartott 2.395 telek. Iparüzési adót 3.725 fő fizet.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MótV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Szekszárd településen a 15-64 év közötti lakosság száma a 2008-2012 közti időszakban mintegy hat százalékkal csökkent, mely semmilyen területi összehasonlításban nem tekinthető kivívónak. Ezen belül a nő-férfi arány sem mutat jelentős változást, illetve egybevágh az országos adatokkal. A munkaképes korú népesség belül nem zajlanak kirívó folyamatok. A nyilvántartott állás keresők száma szintén megegyezik az országos adatokkal: 2008-ról 2009-re meglehetősen magasnak mondható, 1,6%-os növekedést mutat, mely a recesszióknak tudható be. Ezen, az adatsorban kiugróan magas érték 2010-re 6,1%-ra mérséklődött, mely jelenség azért is roppant érdekes, mivel a munkaképes korú lakosság száma növekedést mutat (2097 fő). Megjegyzésre méltó az is, hogy a munkaképes korú nők számához viszonyítva az állás keresőként nyilvántartott nőket 2008-ról 2012-re 0,7 %-os emelkedést kapunk, mely adat férfiakra vonatkoztatva 1,7%-os növekedést mutat. Az összes állás kereső munkaképes korú népességben belüli aránya 1,1 %-os növekedést mutat az idősor elejéről annak végére. E tendenciát azzal magyarázhatjuk, hogy a nők eleve kedvezőbb helyzetben vannak munkaerőpiacon hasznosítható ismeretek, iskolázottság szempontjából illetve egészségi állapotuk megőrzésében is tudatosabbak a férfiaknál, mely tény könnyebben eladhatóvá teszi munkaerejüket. Településünkön a 2008-as évben 1.334 fő szerepelt regisztrált állás kereső státuszban, számuk 2012-re 1.519-re emelkedett, mely 13 %-os emelkedést jelent és megfelel a tendenciának. Az idősor elejéről annak végére 0,5 %-os emelkedést mutat a 20 éves vagy annál fiatalabb regisztrált állás keresők összes nyilvántartott munkanélkülin belüli aránya, mely adat arra mutat rá, hogy az alacsony életkorból eredő valószínűleg alacsony iskolázottság egyre erőteljesebben csökkenti az elhelyezkedési esélyeket. A magasabb életkorokban az alacsonyabb képzettségi szintet valamelyest ellensúlyozza a növekvő munkatapasztalat. A 26-30, 31-35, 36-40 valamint 51-55 év közti korosztályok arányának mértéke csökkent a vizsgált ötéves intervallum során, ellenben az összes többi korcsoport összes munkanélkülin belüli aránya növekedett. Utóbbi tendenciát a két fiatalabb korcsoport esetében a nem túl magas végzettségre valamint a munkatapasztalat hiányára vezethetjük vissza, a 41-45 és 46-50 közötti korosztály esetében fontos szerepet játszik már a tudás elvülése, valamint az, hogy koruk már előnytelenül érinti őket a munkaerőpiacon illetve valószínűsíthető, hogy munkakeresési stratégiáik sem korszerűek már. Úgy tűnik, az 51-55 éves korosztály sikeresebben van jelen a munka világában, bár ismereteik még nagyobb eséllyel avultak el, mint a fiatalabb korosztályoké illetve korukra tekintettel még kevésbé kerestek a munkaerőpiacon, mint a 41-50 közöttiek. Az 56-60 év közötti illetve 61 év feletti csoportok összes állás keresőn belüli képviseltsége 109 %-os illetve 167 %-os emelkedést mutat, mely nem okoz meglepetést, ha az előbbi logikát követjük: sem ismereteik, sem egészségi állapotuk, sem egyéb jellemzőik nem teszik őket a munkaerőpiacon keresetté. Az állás keresőkön belül sajátos csoportot képeznek a 180 napnál régebben munkanélküliek: számuk a vizsgált időszak első négy évében meghaladja az összes regisztrált munkanélküli felét, majd 2012-ben a nyilvántartottak felét sem éri el. Ennek hátterében – feltételezhetően - a közmunkaprogramok hatékonysága áll, illetve talán az, hogy anyagi illetve pszichés tartalékaik kimerülésével könnyebben fogadnak el olyan állásokat, melyeket korábban nem vállaltak volna el, illetve kevésbé motiváltak a munkaügyi szervekkel való együttműködésben így szem elő tévesztik őket a nyilvántartással foglalkozó szervek. További érdekes adat, hogy a nők mindvégig magasabb arányban képviseltetik magukat a 180 napnál régebben állás nélkül lévők között. Illetve az összes munkanélkülin belül igen magas arányt képviselnek a nők. A munkanélküliek e speciális csoportjába tartozók valószínűleg alacsonyan iskolázottak, egészségi állapotuk esetleges szenvedélybetegségük akadályozza a munkaerőpiacra való be- illetve visszajutásukat, szocializációjuk során a társadalom átlagemberétől meglehetősen eltérő motiváltság alakult ki a munka világával szemben, koruk sem teszi őket a munkaerőpiacon keresetté.

A munkanélkülieken belül a következő speciális helyzetű vizsgált csoportot a pályakezdők alkotják. Bár abszolút számuk csökkenő tendenciát mutat, az összes munkanélkülin belül való arányuk 1,2 %-kal emelkedett az időszak végére. Csoportjuk azért is különös figyelmet érdemel, mivel a munka világába való beilleszkedés optimális idejét túllépve egyre nehezebben illeszkednek be a „dolgozó felnőttek” világába, illetve mivel napjainkra egyre jellemzőbb a „gyermekkor” kitolódása, egyre később és egyre kevesebb gyermeket vállalnak a szülők. Egy, a munkaerőpiacra későn belépő pályakezdő munkanélküli sokkal kevesebb jövedelmet termel egész élete során, így kevésbé hatékonyan kamatoztatja iskoláztatása költségeit, továbbá kevesebb jövedelméből kevesebb gyermeket tud vállalni illetve kevésbé tud részt venni a fogyasztói társadalom életében.

Fenti trendek a felülvizsgálat során folytatódni látszottak.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az alacsony iskolai végzettségű személyekre vonatkozóan csak a 2001. évre állt módunkban adatokat beszerezni. A 15 éves vagy annál idősebb lakosság száma 2001-ben 30.540 fő, ez némiképpen csökkent 2011-re, a korosztály ekkor már csak 29.987 főből áll. A 2001-ben általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma 28.314 fő, vagyis a vizsgált korcsoport 92,71 %-a rendelkezett a kérdéses képzettségi szinttel. Az adott korosztály 55,2 %-a nő, 44,78 %-a férfi, tehát a nők felülreprezentáltak. A 15 éves és annál idősebb népesség közül legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők 53,14 %-át nők, 46,86 %-át férfiak teszik ki, vagyis a vizsgált korcsoporton belüli arányuktól elmaradó mértékben végzik el az általános iskolát a nők, viszont ennél sokkal jobb adatokat mutatnak fel a férfiak. Ennek tükrében a 15 év feletti népességben belül az általános iskolát el nem végzett személyek száma 2.226 fő, vagyis a vizsgált korosztály 7,3%-a, akik közül 1.738 fő nő (10,3%) és 488 fő (3,6%) férfi. A 15 év feletti népesség általános iskolai végzettséggel nem rendelkező női tagjai több, mint három és félszer annyian vannak, mint a hasonlóan alacsony végzettséggel rendelkező, ugyanezen korosztályhoz tartozó férfiak. A probléma hátterében vélhetően az iskolai tanulmányaikkal elve nehezebben előrehaladó nők korai gyermekvállalása áll. Ők valószínűleg elsősorban az anyaszerepre szocializálódtak, a tanult vagy munkába járó nő kevésbé szerepel az általuk ismert szerepminták között.

A nyilvántartott álláskereső száma 2008-ban 1.334 fő, akiknek 4%-a nem rendelkezett általános iskolai végzettséggel, 32%-uk elvégezte a 8 általános iskolai osztályt, 64 %-uk pedig ennél magasabb végzettséggel is rendelkezett. A munkanélküliek száma 2009-re jelentősen, mintegy 22 %-kal emelkedett, majd az időszak végére, 2012-re 1.519 főre csökkent, a vizsgált időszakban végig szinte változatlan volt a 8 általánost, annál kevesebbet illetve többet végzettek aránya. Városunkban felnőttoktatás általános iskolai tanulmányok tekintetében nem működik.

Fenti trendek a felülvizsgálat során folytatódni látszottak.

c) közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatás jelenlegi formája 2010-től került bevezetésre.

Városunkban a közfoglalkoztatottak száma az első két évben szinte változatlan volt, majd 2012-re a finanszírozás megváltozása miatt 58%-ra esett vissza a 2010. évinek. A közfoglalkoztatási programok továbbra – felülvizsgálat idején is sikerrel működnek a városban.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

Ezen esélyek javítására igyekszünk minél több személyt bevonni a közfoglalkoztatásba.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáféréstük

A kifejezetten fiatal/pályakezdő népszerűséget célzó munkaerőpiaci programok hiányát szeretnénk megszüntetni a településen.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A helyi foglalkoztatási programok pályázati pénzeiből valósulnak meg. A finanszírozási lehetőségek nagyban befolyásolják a programok indításának lehetőségeit.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A fentiekben már említett finanszírozási lehetőségek szabják meg, hogy hány személyt, milyen kondíciókkal tudunk bevonni a közmunkaprogramokba.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Foglalkoztatás területén előforduló diszkriminációról nincs tudomásunk.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

2008-ról 2012-re 24.906 főről 23.421-re csökkent a 15-64 év közötti lakónépesség száma. Az álláskeresői segélyben részesülők száma 258 főről 147-re apadt a vizsgált időszakban. Míg kezdetben a munkaképes korú lakosság 1%-a részesült segélyben, addig számuk átmeneti emelkedést követően 0,6%-ra csökkent. Ez nem feltétlenül jelenti a munkanélküliek táborából való kikerülésüket, csupán azt jelzi a szám, hogy ezen ellátásra való jogosultsági idejük lejárt.

A 3.3.2. táblázat alapján az álláskeresői járadékra jogosultak száma 2008-ról 2012-re 1.334-ről 1.519-re emelkedett, mellyel párhuzamosan zuhant az álláskeresői járadékra jogosultak száma, 19,3 %-ról 9,7%-ra.

A rendszeres szociális segélyben részesülők száma 2008-ról 2012-re 367 főről 375 főre melekedett, a munkaképes korú népességhez viszonyítva ez 0,1 %-os emelkedést jelent, tehát nem számottevő. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő személyek száma 2009-ről 2012-re 117 fővel emelkedett, az álláskeresői számához viszonyítva ezt a két értéket 9,51 %-os emelkedést kapunk, mely azt mutatja, hogy sokan kerülnek át a munkaügyi szervek által nyújtott ellátások kimerülését követően az önkormányzati segélyezett körebe. Számukra egyre égetőbbé válik a közmunkaprogramok elindítása.

Fenti trendek – az aktuális jogszabályi változások keretei által szabott mederben – folytatódni látszanak.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Településünkön lakhatási szegregáció nem mutatható ki: a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés a település minden részén megoldott. A teljes jogú társadalmi tagságot akadályozó infrastrukturális körülmények egyik településrészén sem állnak fenn. Szekszárd Megyei Jogú Városban 2008-ban 14.923 lakás volt, ez a szám 14.998-ra emelkedett 2012-re. Elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakás a településen nincs. A felülvizsgálat idejére jelentős változás nem történt.

a) bérlakás-állomány

Településünkön a bérlakás állomány 321 volt 2008-ban, majd 2011-ben 322-re emelkedett. Egyik bérlakás sem biztosít elégtelen lakhatási körülményeket.

b) szociális lakhatás

A város 2008-tól 2010-ig 266 darab szociális alapon hozzáférhető bérlakással rendelkezett, 2011-ben és 2012-ben ez a szám 267 volt. A növekedés öröndetes, feltételezhető, hogy a jövőben egyre nagyobb igény mutatkozik ilyen típusú bérleményekre, így előnyös lenne a lakosság ellátása szempontjából ezek számának növelése.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nincs tudomásunk arról, hogy lenne e csoportba tartozó ingatlan a településen.

e) lakhatást segítő támogatások

Az 1993. évi III. tv. alapján lakásfenntartási támogatásban és adósságkezelési szolgáltatásban részesülnek a jogszabályi előírásoknak megfelelő kérelmezők. E területen fontos a család gondozók és szociális ügyintézők korrekt, hatékony együttműködése.

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma a vizsgált időszak elején, 2008-ban 1.384 fő volt, mely 2012-re a jogszabályi előírások változása következtében 945 főre csökkent. Az adósságkezelési támogatásban részesülők száma a vizsgált időszakban szinte változatlan.

f) eladósodottság

Önkormányzatunk a szociális törvényben foglalt lehetőség figyelembevételével, a szolgáltatókkal való szoros együttműködéssel próbálja kézben tartani a részletesen nem kutatott, de nyilvánvaló problémát, mely a közüzemi/lakhatási költségek magas árszínvonalából adódik.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Településünk évek óta lakossági pályázati programokat működtet a közműszolgáltatáshoz való hozzáférés javítására. A minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés megoldott. A lakhatás területén korábban érvényes folyamatok folytatódtak a felülvizsgálatig eltelt időszakban is.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Településünkön az Anti-szegregációs tervben meghatározott terület tekinthető szegregátumnak, az e környéken élők helyzetének részletes kutatása az elkövetkező évek feladata.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Szekszárd Megyei Jogú Város lakói számára az egészségügyi alap- és szakellátás igénybevétele helyben biztosított. A lakosság részére 14 felnőtt és 8 házi gyermekorvosi körzet áll rendelkezésre, a felnőtt fogászati rendelők száma öt, a gyermekek részére négy fogászati rendelő áll rendelkezésre. A településen szakrendelő illetve kórház működik.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Fent ismertetett intézményrendszeren keresztül megoldott.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fent ismertetett intézményrendszeren keresztül megoldott.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az ÁNTSZ minden ezirányú előírása betartásra kerül, amelyet a rendszeres és szigorú ellenőrzéseken való megfelelés is tanúsít.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A településen a sportprogramokhoz való hozzáférés mindenki számára biztosított.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Szekszárd Megyei Jogú Városban Humányszolgáltató Központ keretében hajléktalan ellátás (étkeztetés, nappali ellátás, szálló, utcai szociális munka), közösségi pszichiátriai ellátás, családgondozás, gyermekjóléti szolgáltatás és Családok Átmeneti Otthona működik. A Szociális Központ keretében étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, tartós bentlakásos ellátás működik.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor
Fentiekre nem áll rendelkezésünkre adat.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül
Fentiekre nem áll rendelkezésünkre adat.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai

Szekszárd Megyei Jogú Város köznevelési, sport és közművelődési intézményein keresztül, illetve az ezekkel foglalkozó civil szerveződések helyi támogatási rendszere révén biztosítja a közösségi életben való részvétel jogát lakói számára.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelése)

Etnikai konfliktusok a településen nem jellemzők.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A helyi közösség régi hagyományokra tekint vissza mind az önszolgálat, mind mások segítése terén. A polgármesteri hivatal és az e téren működő civil szervezetek mindenben számíthatnak egymásra.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A települési önkormányzat minden tekintetben segíti a nemzetiségi önkormányzatok tevékenységét. A roma nemzetiség évenkénti kirándulással segíti a gyermekek nyári felügyeletében a családokat illetve karácsonyi élelmiszer csomagot juttat a rászorulóknak.

Összességében kijelenthető, hogy a fenti területeken érvényes folyamatok, jelenségek fellelhetőek a felülvizsgálat időszakában is.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek

A munkaerőpiacon hatékonyan értékesíthető ismeretek hiánya	Álláskeresők részére a munkaerőpiacon hatékonyan hasznosítható ismereteket, képzettséget adó programok
Pályakezdő munkanélküliként eltöltött időszak kockázatainak csökkentése	Munka világával kapcsolatos szocializáció korrekciója
180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek szociális hátrányainak fokozódása	Munka világába való visszakerülést segítő ismeretek és készségek szinten tartása, fejlesztése, mentális állapot óvása
Szegregátumban élők helyzetének pontosabb feltárása	A jelenleginél árnyaltabb információk alapján intézkedési terv kidolgozása
Fiatalok foglalkoztatása és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenet megkönnyítése	Oktatási intézmények és potenciális munkáltatók szolgáltatásainak és igényeinek közelítése
Közfoglalkoztatásban való részvétel nehezítettsége	Közfoglalkozáshoz való hozzájutás javítása a finanszírozási lehetőségek javításával
Szociális bérlakások számának alacsony volta	Szociális bérlakás építési program
Gyermekétkeztetési nehézségek a nyári szünetben	Nyári gyermekétkeztetés megszervezése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekek esélyegyenlőségét tekintve a program 2013-as megalkotásának idején megfigyelt trendek folytatódtak, így a felülvizsgálat idején is érvényesek az addigi célkitűzések.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

a) veszélyeztetett és védelemben vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Szecsárd Megyei Jogú Városban a védelemben vett kiskorúak száma 2008-ban 58 volt, mely adat a 2009-es és 2010-es stagnálást követően 62-re emelkedett 2012-re. A védelemben vett megszüntetése a 2008-2012 közötti időszakban hullámzást mutat – a 2008-as 37-ről 45 emelkedett a megszüntetett esetek száma 2009-re, majd 2010-ben 28 megszüntetésre került sor. Ezt követően újabb emelkedés volt tapasztalható: 2011-ben 45 fő ellátása ért véget, melyet 2012-ben 27 fős csökkenés követett. Az adatokat jobban megvilágítja, ha megnézzük a veszélyeztetett gyermekek számát. 2008-ban 352 veszélyeztetett kiskorúból 58-at vettek védelemben (16 %), 2012-ben pedig 265 főből 62-t (23 %). A 9 %-os emelkedés elgondolkodtató: valószínűleg kevesebb gyermek kerül veszélybe anyagi okokból, ugyanakkor a veszélyeztetettek nagyobb eséllyel kerülnek védelemben, tehát súlyosbodnak az erre okot adó esetek.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma a 2008-ban tapasztalt 1.069 esetről 1.163-ra emelkedett, majdnem 8%-ot növe. Ebből 2008-ban 160 gyermek volt beteg vagy fogyatékkal élő, az ő számuk 108-ra csökkent 2012-re. Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban 2008-ban 3, 2012-ben két fő részesült. Az ellátás nem érint nagy csoportot, mivel nagyon szigorúak a hozzáférés szabályai.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Ezen ellátások körébe a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás sorolható az önkormányzatunk által nyújtott támogatások közül. Ezen ellátásban 2008-ban 498 család részesült, szemben a 2012-es 484 családdal. A csökkenés nagyjából megfelel a veszélyeztetett gyermekek száma alakulásának.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

Lásd. 4.3 d) pont

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Lásd. fent.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A vizsgált, 2008-tól 2012-ig terjedő időszakban a védőnői álláshelyek száma változatlanul 13. Az egy védőnő által ellátott gyermekek száma azonban csökkenést mutat – ez egyaránt megfelel az országos és kistérségi demográfiai trendnek. A 2008-as adat 215 gyermek, 2012-ben viszont már csak 189 gyermek jut egy védőnőre. Ez azonban nem a védőnői munka csökkenését jelenti – hiszen több gyermek születik nem optimális körülményeket nyújtó családban illetve egyre több környezeti ártalmat kell minden 0-6 éves gyermek életében kiküszöbölni.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Településünkön nyolc házi gyermekorvosi praxis található, melyek mindegyike betöltött. A házi gyermekorvosok által ellátott esetek száma 2008-ban 66.676 volt, mely szám érdekes módon 61.155-re csökkent a 2012-es évre, miután a köztes három évben hetvenezer felett volt. A több, mint 8%-os csökkenés a gyermekszám zuhanásának tudható be, illetve annak, hogy a köztes években jelentős járványok voltak.

c) 0-7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Ezen korosztály speciális igényei az egészségügyi, az oktatási és a szociális-gyermekjóléti rendszeren keresztül kerülnek kielégítésre. Ehhez ezen társadalmi alrendszer szoros együttműködése szükséges, hiszen az esetek többségében komplex, több területre benyúló problémahalmazzal állunk szemben.

d) gyermekjóléti alapellátás

Gyermekjóléti alapellátás, mint kötelezően nyújtandó szolgáltatás településünkön hozzáférhető, a bölcsődék és családi napközis rendszerén keresztül. A bölcsődék száma 2008-ban kettő volt, 2012-re a településen 3 ilyen típusú intézmény működött. A bölcsődébe beiratott gyermekek összlétszáma 121 fő volt 2008-ban, majd az országos és kistérségi trendnek megfelelő gyermekszám csökkenést tükrözve 95 főre apadt. Mivel a gazdasági helyzet az anyák minél korábbi munkába való visszatérését ösztönzi, ezért a bölcsődék számának növekedése a működő bölcsődei férőhelyek 90-ről 140-re történő emelkedését indukálta, mely növekedés 56%-os. A szociális szempontból felvett gyermekek száma 17-ről 12-re csökkent, melyet az magyaráz, hogy a férőhelybővülés következtében már csak ritkán volt szükség különleges szempontokra való hivatkozásra a felvételhez. A családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma 2008-ban 47 volt, mely adat 2012-ben 153-ra emelkedett, 226 %-os emelkedést produkálva ezzel. Ennek hátterében az igények növekedése és az intézménytípus elterjesztésére való igen erős hajlandóság is tetten érhető. 2008-ban 45 gyermeket gondoztak családi napköziben, 2012-ben 115 fő vette igénybe az ellátást, mely 156 %-os emelkedést és – tekintve a korosztály jellemzőit – arányban áll a férőhelyszám emelkedéssel. Az óvodás korosztály létszáma 2008-ban 1.145 fő volt, mely 1.269 főre emelkedett 2012-re, mintegy 10 %-os növekedést mutatva. Az óvodai gyermekcsoportok száma a vizsgált időszakban változatlanul 50 volt, csakúgy, mint a feladatellátási helyek száma, mely 14, illetve a gyógypedagógiai csoportok száma, mely 1. A férőhelyek száma 1.082 volt a vizsgált időszak elején, annak végére 1.084-re emelkedett, számottevő növekedést nem jelentve. Az óvodába beírt gyermekek száma 1.162-ről 1.175-re nőtt, mely szintén nem tekinthető számottevő növekedésnek.

e) gyermekvédelem

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata társulás keretében nyújt gyermekjóléti szolgáltatást, melynek révén jogszabályban előírt gyermekvédelmi kötelezettségének eleget tesz.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatásain túlmenően településünkön Családok Átmeneti Otthona is működik, lehetőséget teremtve ezzel a markánsan veszelyeztetett családok hajléktalanságtól való megmenekülésére.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Mind a Védőnői Szolgálat, mind a Humánszolgáltató Központ, mind Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata igyekszik az oktatási intézményekkel közösen, elsősorban pályázati forrásokból megvalósítani fenti típusú programokat.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei) ingyenes tankönyv

2008-ban 182 óvodás részesült ingyenes étkezésben, 2012-re számuk 210 főre emelkedett, 15 %-os emelkedést mutatva. Az ingyenes étkeztetésben részesülő általános iskolás gyermekek száma 2008-ban 128 volt, mely adat markáns változást mutatva 177 főre emelkedett 2012-re (38- os növekedés %). 50%-os kedvezményes étkezésben ugyanezen két időpont között 646 főről 266 főre csökkent a tanulók száma. Ingyenes tankönyvellátásban 2008-ban 624 fő, 212-ben 754 fő részesült (21 %-os növekedés). Óvodáztatási támogatásról először 2009-ben van adat, akkor 35 fő volt, számuk 2012-ben 46-ra emelkedett (31 %-os emelkedés). A nyári étkeztetés adata a 2008-as 247 főről 2012-re 385 főre emelkedett (55,8 %-os emelkedés). Elgondolkodtató a szünidei étkeztetés iránti megnövekedett igény, csakúgy, mint az összes többi, gyermekellátások iránti igény növekedése.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Erre vonatkozóan nem rendelkezünk adattal.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A gyermekintézmények férőhelyszámának emelkedése mindenféle pozitív diszkrimináció alkalmazása nélkül lehetővé teszi az ellátásokhoz való hozzájutást. A térítési díjak fizetésével kapcsolatban hátránykompenzáló juttatásként jelennek meg a gyermekjóléti törvényben nevesített ellátások, melyek a megfelelő pontban kerültek tárgyalásra.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek oktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása
Ezen gyermekek óvodai-iskolai ellátása a gyógypedagógiai csoport illetve a Baka István Általános Iskola Gyógypedagógiai Tagozata révén megoldott.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Városunkban minden oktatási intézmény rendelkezik a szükséges személyi állománnyal.

HEP Fórumon autista érdekvédelem által tett észrevétel: Az ilyen típusú problémával küzdők fogadására még nincs felkészülve az intézményrendszer.

Településünkön 2006. óta Cinka Panna Tanoda működik a hátrányos helyzetű tanulók oktatásban való esélyeinek kiegyenlítésére.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció
Önkormányzatunknak ilyen esetről nincs tudomása.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A rendelkezésünkre álló adatok alapján a tanulók 13 %-a morzsolódik le, mely arány az oktatási rendszer hátránykiegyenlítő szerepének fokozásával lenne kiegyenlíthető.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Bursa Hungarica ösztöndíjpályázaton való részvétel nyújt erre lehetőséget a diákok részére.

A gyermekek helyzetét jelző mutatók alapján célkitűzéseink továbbra is adekvátak.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Oktatásban való részvétel magas költségei	Ösztöndíj pályázat tehetséges gyermekek részére
Gyermekétkeztetés elégtelensége a nyári szünetben	Gyermekétkeztetési pályázaton való részvétel
Családok Átmeneti Otthonából kikerülő helyzetének sérülékeny volta	Családok Átmeneti Otthonából való kikerülést követően a család

	helyzetének utánkövetése
-	-
-	-
-	-

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők esélyegyenlőségének településünkön megfigyelhető helyzete az országos trendet tükrözi illetve továbbra is alátámasztja azokat a célkitűzéseket, melyek a program 2013-as elkészítésének idején megfogalmazásra kerültek.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A munkavállalási korú nők száma 2008-ban 13.022 fő, ez a szám 2012-re 12.418-ra csökkent, mely 5 %-os esésnek felel meg. Ezzel párhuzamosan a munkanélküli nők száma 681 fő volt a vizsgált időszak kezdetén, majd 2012-re 730 főre emelkedett, mely 7 %-os emelkedés jelent. Ez alapján kijelenthetjük, hogy a munkavállalási korú népességen belül tapasztalható aránycsökkenéssel szemben a munkanélkülieken belül a nők aránya nőtt, még hozzá az előbbi adat növekedését meghaladó mértékben. Ennek hátterében – nagy valószínűséggel - a nők gyermekvállalásból eredő munkaerőpiaci kockázata áll.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

E területről nem rendelkezünk adattal.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Lásd. 3.2. b) pont.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Nincs tudomásunk ilyen esetről.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Lásd a 4.3. d) pontban írottakat.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A vizsgált időszakban a védőnők szám a végig 13 fő volt. A 0-3 év közötti gyermekek száma 2008-ban 1.265 fő, mely 2012-re mintegy 6%-os eséssel 1.188 főre csökkent. Ez a jellemző az országos/kistérségi adatokkal egybevetve nem mutat extrém eltérést. A védőnőnkénti átlagos gyermekszám 97 volt 2008-ban, ez az adat szintén hat százalékot zuhant, 91 főre csökkent.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Nem áll rendelkezésünkre adat.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Krízishelyzetben a gyermekjóléti alapszolgáltatáson túlmenően Családok Átmeneti Otthona vehető igénybe településünkön. Szándékunkban áll kutatást végezni az Otthont igénybevevők sorsáról (mennyi ideig tartózkodik ott, kikerülésüket követően hova térnek vissza, stb.)

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Városunkban a nők közéleti tevékenysége demokratikus keretek között biztosított. Szekszárd Megyei Jogú Város Közgyűlése 15 tagból áll, melyből öt nő, valamint a két alpolgármester egyike is. A civil szervezetek életében is jelentős szerepet játszanak e nem képviselői, mind előljáróként, mind tagokként illetve támogatókként.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Településünkön nem lelhető fel olyan probléma, mely helyi szinten fokozottan érintené a nőnemű népességet.

Miután településünkön a nők életére vonatkozó mutatók továbbra is az eredeti célkitűzések tarthatóságát jelzik, e téren nincs szükség változtatásra.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
GYES, GYED idejét követően a munkába való visszatérés nehezítettsége	Az otthon töltött időszak során folyamatos felkészülés a visszajövetelre, képzettség szinten tartása, javítása illetve a munka és család melletti életvitel kialakítása
-	-

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Az idősek helyzetére vonatkozó trendek programalkotástól a felülvizsgálatig eltelt időszakban korábbi célkitűzéseink helyességét beigazoló módon alakultak, tervezett intézkedésünk továbbra is megállja a helyét.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A 65 év feletti népesség száma 2001-ben 4.764 fő volt, mely a 0-14 éves korú népesség (5.689 fő a vizsgált évben) százalékában öregedési indexet számolva 83,7%. 2012-ben 5.432 fő a 65 év felettek száma, a 0-14 éves korú állandó lakosok száma 4.385 fő, az öregedési index 123,9 %, mely több, mint 40 %-os növekedését mutatja az előregeedésnek. A város nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő népessége 10.830 főt számlát 2008-ban, míg ugyanezen adat 10.654 fő volt négy évvel később, vagyis 2012-ben 1,6%-os csökkenést mutat. Ezen belül az első vizsgált évben a férfi-nő arány 39,4%-60,6%, míg 2012-ben 39%- 61 %. Eszerint a nemek arányai a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők körében nem változtak jelentősen, illetve az ellátásban részesülők száma csökkent. Kevésbé jellemző jövedelemforrás a korosztályn belül az időskorúak járadéka. Szekszárd Városban 2008-ban 17 fő, 2012-ben 14 fő részesült az ellátásban, vagyis az igénybevevők száma 18%-kal csökkent.

A 64 év feletti lakosság száma 2008-ban 5.311 fő volt, mely adat lineárisan emelkedett a vizsgált időszak végével bezárólag 6.397 főre. Ez a 20%-os növekedés megfelel a társadalom általános előregeedésének. A vizsgált időszakban végig a 64 év felettek 2%-a, részesült időskorúak nappali ellátásban, mely szám a 2008-as évben 104, a 2012-es évben 120 fő volt.

Felülvizsgálat idején fenti trend folytatódott.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Jelenleg nem áll rendelkezésünkre adat.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Ilyen jellegű programok pillanatnyilag nem jellemzők településünkön.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincs dokumentált esetről tudomásunk.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés korból eredő nehezítettségét a szociális intézményrendszer segít kiegyenlíteni, a szociális ellátásokhoz való hozzáférést pedig a megfelelően kiépített „kapuőr hálózat”.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szolgáltatásokhoz való hozzáférés korból eredő nehezítettségét a szociális intézményrendszer segít kiegyenlíteni.

c) idősek informatikai jártassága

Erre vonatkozóan nem rendelkezünk adattal.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Mivel településünk idősvédelmi intézményekkel megfelelően ellátott, ezért az Idősek Világnapjának megünneplésén túl a mindennapok során is lehetőség adódik a korosztály tagjai számára az időtöltésre, a velük egyidőséssel való kapcsolatok ápolására.

Az idősek helyzetét jelző mutatók alátámasztják célkitűzéseink helyességét, ez a pont nem igényel változtatást.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Tevékeny időskor lehetőségének hiánya	Időskorú önkéntesek foglalkoztatása a közintézményekben
Időskorúak foglalkoztatási helyzete nem ismert	Idősek munkavégzését vizsgáló kutatás lefolytatása
-	-
-	-
-	-
-	-

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékosok helyzetének kutatása a felülvizsgálat idején – akárcsak a program megírásakor – nehezen kutatható terület. A felülvizsgálat idején is elmondható azonban, hogy korábban tervezett intézkedésünk megállja a helyét.

7.1 A településen fogyatékosokkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A közfoglalkoztatottak között nincs tudomásunk fogyatékos személyről illetve nem szerveztünk külön e csoportra ilyen típusú munkát. Védett foglalkoztatásról városi szinten nem rendelkezünk adattal.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincs tudomásunk ilyen esetről.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A Szociális Központ keretében Fogyatékosok Nappali Intézménye működik 23 férőhellyel. A város közigazgatási területére két támogató szolgálat (Kolping Támogató Szolgálat, Szilász Református Támogató Szolgálat) rendelkezik működési engedéllyel. Mind óvodai, mind általános iskolai szinten biztosított a fogyatékkal élő gyermekek oktatása.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők helyzetének egyik markáns mutatója a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma. Ez az adat 2008-ban 485 fő volt, mely mutató 2011-re 446-főre, 8 %-kal csökkent. Elgondolkodtat az ellátások jogi szabályozásának változása miatt az ellátásból kieső emberek helyzete. 2008-ban 45 fő részesült egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban, az ő számuk 33 %-kal csökkent, 2012-ben 30 fő volt. Ennek hátterében is jogszabályi változások állnak.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítése határidőre megtörtént (Szociális Központ, Humánszolgáltató Központ, Polgármesteri Hivatal, gyermekjóléti intézmények, óvodák).

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A közintézmények akadálymentesítettségével a lakóközösségek, szolgáltatók is igyekeztek akadálymentessé tenni épületeiket.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A nem közintézményekben működő munkahelyek akadálymentesítettségére vonatkozóan nincsen adatunk.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A közterületek, közösségi közlekedés akadálymentesítése megtörtént.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Városunk 23 férőhelyes fogyatékosok nappali intézményét tart fenn. A város területén két támogató szolgálat is működik.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Fenti intézkedések/intézmények/szolgáltatók hivatottak településünkön a fogyatékosokból eredő hátrányok kompenzálására.

Településünkön az adatgyűjtés alapján továbbra is indokolt fenntartani a fogyatékosok esélyegyenlősége érdekében kidolgozott célkitűzést.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Munkahelyi akadálymentesítettség helyzetének felmérése illetve korrekciója	Adott tárgyban kutatás végzése, akadálymentesítés végrehajtása
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

E tevékenységben Önkormányzatunk nagyban támaszkodik a Civil Kerekasztal munkájára illetve már meglévő civil és egyházi kapcsolati hálójára.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása Településünkön Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Önkormányzat, minden történelmi és kisegyház képviselve van illetve számos esetben működött már együtt karitatív akciók során civil szerveződésekkel. Az évek során jól bejáratott együttműködési módok, munkakapcsolatok alakultak ki köztük illetve a területen tevékenykedő civil szerveződések között.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata közigazgatási, egészségügyi, kereskedelmi, oktatási, közlekedési központ szerepénél fogva sűrű kapcsolati hálóat alakított ki a környező településekkel. E háló egyre erősödik a Szekszárdi kistérséget alkotó más 25 településsel.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége A nemzetiségi önkormányzatok jelentős tevékenységet fejtenek ki településünkön az érdekelt

A települési önkormányzat minden tekintetben segíti a nemzetiségi önkormányzatok tevékenységét. A roma érdekképviselőt évenkénti kirándulással segíti a gyermekek nyári felügyeletében a családokat illetve karácsonyi élelmiszer csomagot juttat a rászorulóknak. A német nemzetiség önkormányzata nyári napközis tábor illetve a német nyelvű színház látogatásának támogatásával segíti a látókörébe kerülőket.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A településünkön működő, érdekvédelmi tevékenységet végző civil szervezetek mindegyike együttműködik önkormányzatunkkal az általuk képviseltek segítése során.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

E szereplők esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenységekben való részvételi hajlandósága még nem kutatott terület, feltérképezése az elkövetkező időszak munkája, bár biztatónak tekinthetjük, érdekvédelmi egyesületek rendezvényeit időről időre támogatják egyes for-profit piaci szereplők.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Biztosítani kell, hogy a település minden lakója, az önkormányzat intézményei és azok munkatársai, valamint az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program. Az érdekeltek körének meghatározásán túl a kommunikációs formákat, konkrét tevékenységeket is tervezni kell. A program eredményes megvalósulását döntően befolyásolja, hogy az érintettek elkötelezettek-e és aktív részvételükkel támogatják-e a program végrehajtását. Éppen ezért szükséges minden elérhető eszközt és helyi médiumot (honlap, tájékoztató kiadványok, rendezvények, lakossági fórumok, helyi sajtó stb.) bevonni a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Fentiek megvalósulása érdekében honlapunkon mind a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, mind az annak megvalósulása kapcsán megtett intézkedéseket, elért eredményeket közzé tesszük.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása

A partnerek és a lakosság mind személyesen, ügyfélfogadási időben, mind írásban vagy elektronikus úton visszajelezhet a HEP végrehajtásáért felelős köztisztviselőnek.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Munkaerőpiacra való bekerülés és bent maradás oktatási/szocializációs eredetű nehezítettsége	Munka világában való tartós jelenlét elérése képzés, készségfejlesztés révén
	Szegregátum megléte	Tényfeltárás, intézkedési terv kidolgozása
Gyermekek	Gyermekek taníttatásának magas költségei, nyári étkeztetésük megoldatlansága	Ösztöndíjrendszer kiépítése, nyári gyermekétkeztetési pályázaton való részvétel
Idősek	Tevékeny idős kor lehetőségének hiánya	Tevékeny idősek, mint önkéntesek
Nők	Gyermekellátások lejártát követően a munkába való visszatérés nehezítettsége	Képzés és életvezetési tanácsadás, intézményrendszer fejlesztése a munkába visszatérő nők részére
Fogyatékkal élők	Munkahelyek akadálymentesítettségének szintje ismeretlen	Munkahelyi akadálymentesítettség kutatása illetve megteremtése

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Oktatás és készségfejlesztés a munka világába való bekerülésért, szegregáció enyhítése	Oktatási intézmények, munkaügyi szervek, civil szervezetek, kisebbségi önkormányzat. Felelős: munkacsoport vezető.
Gyermekek	Ösztöndíjrendszer a tehetséges gyermekek oktatásának segítésére, nyári gyermekétkeztetés megoldása	Oktatási intézmények, gyermekjóléti szolgálat Felelős: munkacsoport vezető.
Idősek	Idős korú önkéntesek foglalkoztatása közintézményekben	Munkaügyi szervek, közintézmények, idősek érdekvédelmi szervezetei Felelős: munkacsoport vezetője
Nők	Felkészítés a munkába való visszatérést követő időkre	Civil szervezetek, munkaügyi szervek, munkáltatói szervezetek Felelős: munkacsoport vezetője
Fogyatékkal élők	Munkahelyi akadálymentesítettség felmérése, korrekciója	Fogyatékos szervezetek, akadálymentesítésért felelős szervek, munkáltatói szervezetek Felelős: munkacsoport vezetője

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége							
1	Munkaerőpiacon keresett ismeret/szakma megszerzésnek	Munkaerőpiacon hatékonyan értékesíthető ismeretek hiánya	Munkába állás elérése	Gazdasági program	Képzési tematika kidolgozása, megvalósítása	Regisztrált munkanélküliek számának csökkenése	Humán és pénzügyi források

	segítése						
2	Munka világával kapcsolatos szocializáció korrekciója	Pályakezdő munkanélküliként eltöltött időszak kockázatos a később a munka világában eltöltött időszak szempontjából	Pályakezdő munkanélküliek számának minimálisra csökkentése	Gazdasági program	Készségfejlesztés tematikájának kidolgozása, megvalósítása	Pályakezdő munkanélküliek számának csökkenése	Humán és pénzügyi források
3	Munka világába való visszakerülést segítő ismeretek és készségek szinten tartása, fejlesztése, mentális állapot óvása	180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek szociális hátrányainak fokozódása	Tartós munkanélküliek számának csökkentése	Gazdasági program	Képzési, készségfejlesztési tematika kidolgozása, megvalósítása	180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma	Humán és pénzügyi források
4	Oktatási intézmények és potenciális munkáltatók szolgáltatásainak és igényeinek összehangolása	Fiatalok foglalkoztatása, az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenet megkönnyítése	Munkaerőpiacon keresett szakmák elsajátítása, a könnyebb elhelyezkedés érdekében	Gazdasági program	Intézményi szolgáltatások és munkáltatói elvárások összehangolása	Pályakezdő munkanélküliek száma	Humán és pénzügyi források
5	Közfoglalkoztatásban a való bekerülés javítása a finanszírozási lehetőségek javítása révén	Közfoglalkoztatásban való részvétel nehezítettsége	Közfoglalkoztatottak számnak, napi munkaidőjének, bérének növelése	Gazdasági program	Több munkanélküli, napi nyolc órában történő foglalkoztatása	Közfoglalkoztatottak száma	Humán és pénzügyi források
6	Szociális bérlakás építési program	Szociális bérlakások számának alacsony volt	Mélyszegénységben élők lakhatási helyzetének javítása	Településrendezés i terv, településszerkezeti terv, településfejlesztési koncepció	Szociális bérlakások építése	Szociális bérlakások száma	Humán és pénzügyi források
7.	Szegregátum helyzetének javítása	Szegregátum megléte	Szegregátum felszámolása	Anti-szegregációs terv, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Szegregátum helyzetének részletes feltárása	Szegregátum helyzetének javítása	Humán és pénzügyi források
III. A nők esélyegyenlősége							
1	Ösztöndíj program létrehozása	Oktatásban való részvétel magas költségei	Tehetséges gyermekek anyagi okokból ne hulljanak ki az oktatási rendszerből	Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia	Oktatáshoz való hozzáférés költségeinek fedezése	Oktatási rendszerből való kiesés okainak mutatói	Pénzügyi erőforrások
2	Nyári gyermekétkeztetés	Oktatási időn túl ellátatlan gyermekek étkeztetése	Gyermekek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése	„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia	Étkeztetésre vonatkozó pályázat figyelése, benyújtása	Gyermekekhezés háttérbe szorítása	Pénzügyi erőforrások
3	Családok Átmeneti Otthonából kikerülő helyzetének vizsgálata	Az intézményt elhagyók helyzete nem v. csak kevésbé ismert	Az intézményből kikerülő életútjának követése	Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia	Kutatást támogató pályázatok figyelése	Család életútjának az intézményt elhagyását követően ismertté váló pályája	Pénzügyi erőforrások
IV. Az idősek esélyegyenlősége							
1	Gyermekellátásokat követően a munka világába történő visszailleszkedés megkönnyítése	Gyermekellátásokat követően a munka világába történő visszailleszkedés nehezítettsége	Gyermekellátások lejárát az igénybevevők minél hamarabb térjenek vissza a munka világába	„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Felkészülés a munka világába való visszatérésre, képzettség szinten tartása, korszerűsítése	Nőknek a GYES, GYED, GYET igénybevételét követő munkába állását mérő indikátorok	Pénzügyi és humán erőforrások
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége							
1	Időszerű önkéntesek foglalkoztatása a közintézményekben	Tevékeny idős kor lehetőségének hiánya	Tevékeny idős kor biztosítása	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Önkéntesek által végezhető munkák feltérképezése és megszervezése az önkormányzati intézményekben	Időszerű önkéntesek száma	Humán erőforrások
2	Idősek foglalkoztatási, munkaerőpiacon való megjelenési pozíciója nem ismert	Idősek munkaerőpiaci helyzete ismeretlen	Idősek anyagi helyzetének javítása a munka világában való megjelenésük által	Gazdasági program	Idősek foglalkoztatási lehetőségeinek feltárása	Idősek munkaerőpiacon való megjelenésének ismerete	Pénzügyi és humán erőforrások

1	Kutatás lefolytatása, akadálymentesítés elvégzése	Munkahelyi akadálymentesítettség mértéke nem ismert	Akadálymentes munkahelyek biztosítása	Településrendezési terv, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Kutatás végzése, akadálymentesítés végrehajtása	Akadálymentesített munkahelyek száma	Humán és pénzügyi erőforrások
<p>Az intézkedés felelőse: munkacsoport vezető Az intézkedés megvalósításának határideje: 2017. dec. 31. Az intézkedés megvalósításának fenntarthatósága: hosszútávú</p>							

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

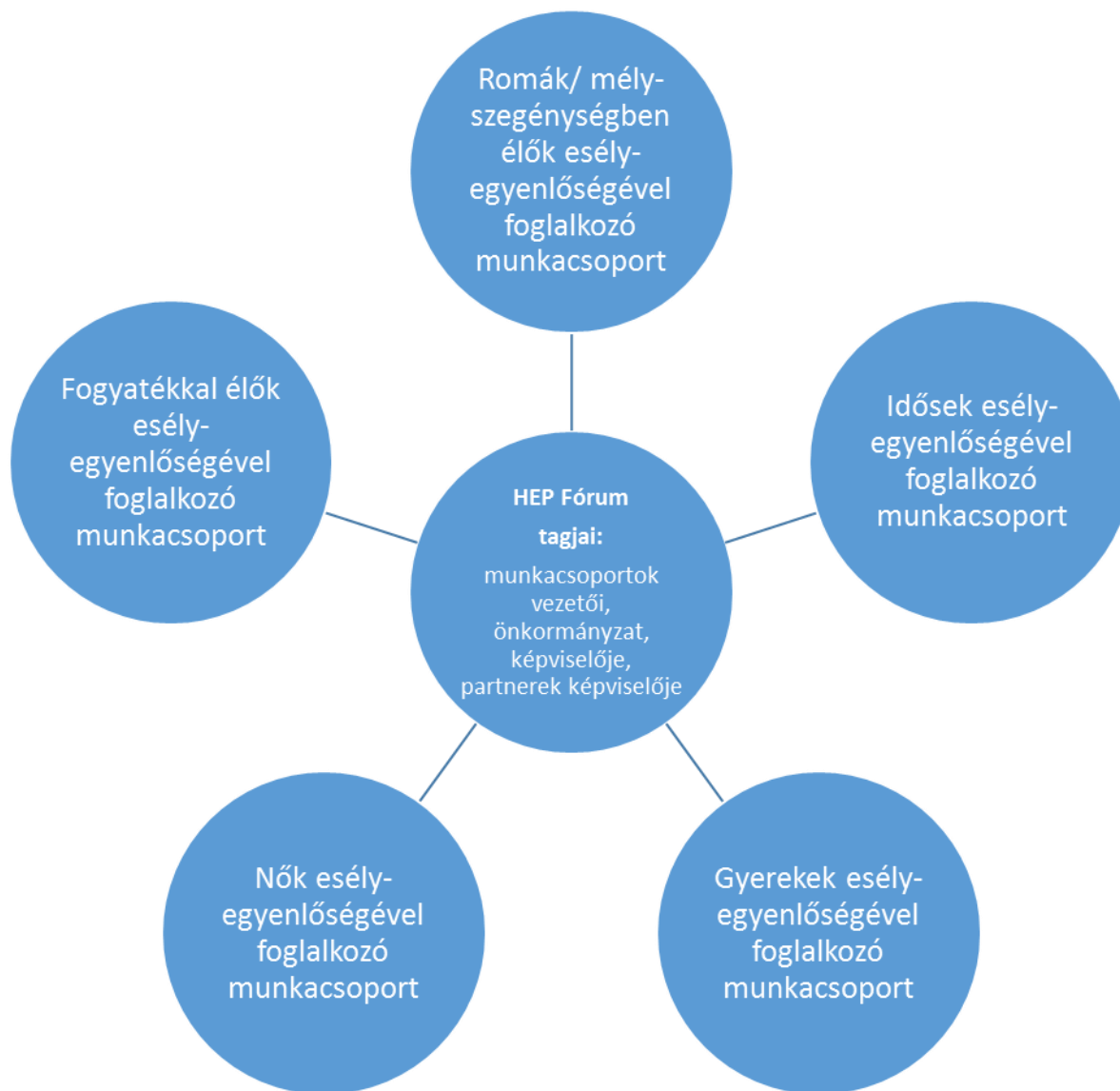
A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről az erre kijelölt köztisztviselő felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre. A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A .... város/község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően ..... város/község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum

Aláírás

A..... Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

HEP elkészítési jegyzék⁹

NÉV ¹⁰	HEP részei ¹¹										Aláírás ¹²
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	

⁹ Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

¹⁰ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

¹¹ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

¹² Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.